

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.Megjelen a lap hetenkint háromszor u. m. kedden, csütörtökön és szombaton délelőtt.
Ára évenként 3 ft. o. é. Hirdetési ár: négyhatszor sorért először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajczár o. ért. s minden hirdetés után 30 kr. helyegdíj. Előzetes a hirdetés a kiadó hivatalnál kezeltetik.
A nyilatkozati cikkek sora után 12 kr. előleges befizetés mellett a szerkesztőnekhez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

Kolozsvár, oct. 22.

IV.

(D) Hogy miért kívánunk mi az ország autonóm ügyeinek élére szakminiszeriumot és ennek felelősséget? Ez a kérdés, melyet fejtegetni 124-dik számú vezércikkünkben megígértünk.

Kétségtelen, hogy még az octoberi diploma is hazánk alkotmányos önállóságát elismeri; alkotmányosan pedig csak úgy kormányozhatunk, ha vagy a régi municipális rendszert egészen visszaállítják, vagy törvényhozásunknak 1848-iki előhaladását elismerik s visszaállítják a szak és felelős miniszeriumot.

Lehet-e a magyar királyságot a régi municipális rendszer, és dicasterialis kormányzással okszerűen, s Austriával egyenjogilag kormányozni? és pedig lehet e

1) a közös birodalomhoz való viszonyait?

2) a királyság tartományainak egymáshoz viszonyában és

3) a belső rend s ügyvitel viszonyaiban?

Ezek a kérdések, a melyekre felelni megkísérjük.

A közös birodalommal egy a pragmatica sanctio, mint az 1790-i s későbbi törvényhozás határozmányai folytán tagadhatlan össze-kötöttségben állunk. Ezt minden párt is elismerte.

Ezen összeköttetésünk abban állott, hogy egy közös uralkodóhoz bírván egy a magyar királyság mint az osztrák császárság koronáját, egy souverainben van összpontosulva a közös főhatalom, s a két állam rész együtt képezi Európa egyik nagy hatalmasságát.

Ezen nagy hatalmi állás, és a közös birodalom épességének és sérthetlenségének, valamint a trón fenállásának védelmére közös hadsereget tartott a birodalom két része, oly móddal pedig, hogy a magyar királyság alkotmányos lévén, a királyi előterjesztések alapján mindig maga határozta meg saját országgyűlésein, hogy mennyi katonát tartson, s azt miként állítsa elé, maga szavazta meg a hadsereg tartására szükséges adót, s annak kivételre modját; a királyi ház fentartására, valamint a külső képviselők költségére, a király rendelkezése alá adta a magyar álladalom javait.

És az így kiállított katonaság, adó s kincstári javak hova fordítása, a békekötés és hadizenet jogával egyetemben felségi jog volt, a mit az uralkodók önhatalmilag gyakoroltak.

Egyéb összeköttetésünk Austriával nem va'a, s az tollunk annyira különvált ország terület volt, mikép nemesak hogy vámsorompok választának el egymástól, de a magyar királyság minden tartományainak az uralkodók aláírásaival szentesített törvényei vannak, melyekben biztosítottunk, hogy minket nem fognak az örökös tartományok normájára kormányozni.

E szerint tehát, mi magával Austria népevel közvetlenül nem függöttünk össze, hanem igen közvetlenül az uralkodó ház által. A kölcsönös védelem elintézése egyenesen az uralkodói teljhatalomtól függvén, mi azon kérdések miatt, a mik a közös uralkodó által szükségszertül közös ügyeinkké váltak, Austria népeivel collisioba nem jöhettünk; mert mindent a mit e részben végeztünk kellett az uralkodóval, mint országunk királyával végeztünk.

E helyzet már 1849-ben a Stadion-féle ephemer alkotmány eszméi által megváltozott, és az octoberi diploma, mely amaz eszméket az országok autonóm jogaihoz képest változtatta, szintén nem változtatott a közös kér-

dések helyzetén; sőt azt éppen formulázta egy közös parlament eszméjében.

Itt az uralkodó lemondott azon teljhatalmáról, a mit még a magyar alkotmányos lét is eddig meghagyott, és így már joga lévén ama közös parlamentben a népek szólanı hozzá, egy a birodalom védelmére szükséges katonaság, mint az idevonatkozó adó meghatározására; ebből azon körülmény fejlik ki, hogy már Austria népei itélők és bírákjaik mennyi sorkatona, s mennyi közös ügyi adó kell, s azok hová, és mire fordítatnak?

Most tehát többé nemesak az uralkodó házzal, hanem éppen Austria népeivel van ügyünk, kikkel az uralkodó ház addigi teljhatalmát megosztja.

Ha már most Magyarország s tartományai az 1847-i szerkezet szerint függének össze a birodalommal, hol az uralkodó addigi teljhatalmát egy parlamentre s oly miniszeriumra rubázta, mely a felelősséget már is megígérte; világos, hogy az osztrák parlament gyakorlandja felettünk azon jogot, mit eddig csak a magyar király gyakorolt.

Igaz, hogy a bővebb reichsrathba meghitták a magyart is; de miután a magyar királyságnak csak egy kancellárja lehet, miután itt ministerialis forma nines, az 1847-dik eszme szerint, látni való, hogy ha a magyar a bővített reichsrathba, vagy akár minő közös képviselőbe bemenne egyenesen az osztrák államügyi szakminiszeriumok hatalma alá esnék, a nélkül, hogy neki igénye lenne ama miniszeriumokban részt venni; miután a közös ügyek referadája is eddig a kancellár körébe tartozott.

Vagy talán a magyar királyság fiai fognak az osztrák miniszeriumba alkalmaztatni? De hogyan fognak aztán ezen férfiak, mint a magyar korona részről miniszterek a szűkebb reichsrathban a felelős miniszeri padakra ülni, miután az osztrák államminiszerium egyszerűsind a szűkebb reichsrathnak is a császárság külön ügyeiben felelős.

Igy a közös ügyek elintézésének kérdése a korlátoknál alakkal lehetetlen a nélkül, hogy Austria népe a magyar királyság népe felett felsőbbiséget ne gyakoroljon.

Ellenben a ministerialis forma alatt ezen kérdések elintézésének több lehetősége van, s 1848-ban a magyar képviselőt ezen lehetőség kulesát tette le, azon ministerialis osztályban, melyet a királyi ház mellé állított, s melynek éppen az lett volna feladata, hogy a közös-kérdésekben a királyság érdekeit s kötelezettségeit a császárság érdekeivel s kötelezettségeivel egyeztetve terjeszsen oly törvényjavaslatokat az országgyűlés elébe, melyek által akadálytalanul menjen tovább az állami házvitel, s oly közös kérdésekben pedig, hol a két rész képviselőit a miniszeriumának elvei között különbség állott volna elé, vagy hol a birodalom nagy közkérdései lennének a népek képviselői által eldöntendők, a minő volt például a systematice deputatiók által tárgyalt devaluatio s.b. esetről esetre közös-képviselő többsége dönthetné, s bizonyosan Austria nagy hatalmi állását a kielégített népek alkotmányos összeműködése s egyetértése folytást emelné.

Maga T. ur is látszik érezni az 1847-es program ezen kényes örvényét, a mely Austria új parlamentalis életével állott elé, s II-dik cikke végén le is leplezi e részbeni politikáját, midőn egyenesen oda utal, hogy Austria parlamentaris élete is semmisséggé meg.

Ezen indítványát eszme menetele meg is fejtı. Ő abból, hogy felső Austria s Stayerország az autonomia mellett nyilatkoztak azt

követeli, hogy mi hamis állításba estünk, midőn Austriában a parlamentarismus iránti vonzódást jeleztük. Látni való, hogy T. ur nagyon is összezavarja az alkotmányos eszméket; mert hisz erre csak azt kérdehetjük, hogy az autonomia és parlamentarismus közt ugyan mi anomalia van?

Valjon az autonomia nem lehet parlament-es miniszeri felelősséggel gyakorolni? avagy nem éppen ez az autonóm jogok gyakorlatának non plus ultraja?

Ha f. Austria és Stayerország autonomiaja mellett szót emel, valjon azt kívánja ezzel, hogy Austria parlamentaris élete megszűnjék, s az uralkodó teljhatalma állítások vissza Austriában, a mint volt ott mindig 1860 előtt?

Ilyesmit ő nem akart, csak T. ur tanulmányozta rosszul az ottani Landtagok mozanatait. Az ő harezuk a császári alkotmány eszméin gyökerezett. Ez alkotmány elismeri az egyes tartományok tartományi autonomiaját, s az egészen keblı ügyeket a tartományok Landtagjaira utalja oly móddal, a mint Erdély tartományi ügyei a magyar királyok alatt külön gyűléseken kezeltettek. Ez az egyes tartományok helyhatósági joga.

Ennek kisebb vagy nagyobb mérve mellett vitakozott Stayer és felső Austria; de soha sem jajdult fel a szűkebb reichsrath eszméje ellen, hol neki a több testvér örökös tartományokkal egy szép jogu törvényhozó gyűlés engedélyeztetett, szakminiszeriumokkal együtt.

Hogy e nagy előny helyet Austria és Stiria a régi tehetlen Landtagot, s az absolutismust kívánja vissza, azt nehezen hiheti el T. ur is; ő autonóm tartományi jogáért küzdhet, a nélkül, hogy császársági közös jogainak parlamentarismus gyakorlatát ez által kockáztassa, s éppen ezért nem hallottuk soha, hogy valamelyik osztrák tartomány a szűkebb reichsrathban birt szép jogát feladni akarta volna, vagy ha akarta is, mint például Csehországban a cseh párt, ő ezt nem a parlamentarismus, hanem a centralisatio ellen tette. Nines e szerint Austria egyik tartományában is oly többség, mely a parlament, és miniszeri felelősség ellen kelne ki, az eltérő nézet csak ott van, hogy ez mennyiben legyen külön, vagy más tartományokkal megosztott jog?

De T. uréknál ott van a baj, hogy a parlamentarismus formában mulhatatlanul centralisatiót látnak, pedig ezen forma létezett a municipális rendszer mellett is; a centralisatiót már inkább a miniszeri felelősség eszméje követeli; s itt már e felvetést inkább értjük.

Amde a felelősség sem kíván teljes centralisatiót, s ezt éppen az osztrák alkotmány alapokban is láthatni. Ott felső Austria vagy Stiria bir tartományi jogokat, melyeket maga igazít, melyek a tartományi képviselő körébe tartoznak, s melyek körvonaloznak a miniszeri felelősség jogain belül, s melyek, ha jól distingváltatnak, azzal összeillegkőzésekbe nem is jöhetnek. Ezen autonóm jog az, a miért Stiria, vagy felső Austria kiűz a nélkül, hogy ezért esüggedne saját közös parlamentje s felelősminiszeriuma iránti buzgal-mában.

A miniszeri felelősség nem azt követeli, hogy a tartományok vagy megye hatóságok keblı intézkedései meghusitassanak; csak azt, hogy azon ügyvitel, melyek a miniszeri felelősség körébe tartoznak, a felelősminiszer által intéztessenek a tartományokban és municipiumokban, s ennyiben ezeknek régi jogköre szabályoztassék.

Igy például, ha valamely országban az igazságszolgáltatásról a miniszerium felelős,

annak kell kineveznie annak közveit, s a municipium csak ellenőrzi azokat. stb.

Nem lehet tehát abból, hogy felső Austria vagy Stiria a császári alkotmányban részére biztosított tartományi jogokat körvonalozza és védi, azt következtetni, hogy tehát a parlamentarismusnak és miniszeri felelősségnek elensége.

Nem hallottunk még egy szózatát is az osztrák örökös tartományok képviselőinek, a mely azt kívánta volna, hogy a parlamentar élet megsemmisüljön s az 1848 előtti állapot állítások vissza a birodalomban.

Ha Austria népei valaha azon állapotot reclamálják, akkor azt mondjuk, hogy T. urnak s pártfeleinek igazuk van; akkor midőn Austriának nem lesz szakminiszeriuma, s midőn a magyar királyságnak a közös birodalommal összefüggő kérdése megint mint régen a királyi teljhatalom körébe tartozandának, akkor mi is értjük hogyan állhatunk jogsérelem nélkül kancelláriai forma alatt.

T. ur eszmemenetét e részben eléggé correctnek látjuk. Ő részünkre az 1847-i állapotokat kívánja, Austriában is az akkori állapotokat kívánja vissza, hanem ezt megköszönik neki szépen Austria népei. Nem hisszük azt, hogy ők mostani alkotmányosságukat, az akkori absolutismussal felcserélni óhajtanak.

Igy tehát a magyar kérdést a közös birodalomhoz való viszonyait és a korlátoknál kormányalakkal megoldani bajos lehet, és itt csak is a közös kérdésekre való közvetlen felelős miniszerium általi befolyásunkkal nyerhetnénk jogosztályosságot, a melynek alapját látjuk letve az 1848-iki törvények által létesített udvari miniszeriség eszméjében.

Szóljunk már a dicasterialis kormányzás képzettségének 2-ik kérdéséről.

A kis-külföldi mellől, oct. 15.

Feleletül a „Herm. Zeitung“-nak.

Igen is igaza van a szebeni újság egyik írójának a 234-ik számban, hogy szerezsen vagyok, s nem engedem magamat fehérre mosatni, azaz A-t nem vallo B-nek, ha még a „Hermannstädter Zeitung“ is erősíti, igen is szerezsen vagyok, mert szímetem nem változtatom, mint némelyek köpenyeiket; igen is szerezsen vagyok végtére, hogy nem tudom a cikkirót goromba modorában követni, ezért térjünk át a czáfoló cikkekre, mely állításainkból egyet sem czáfol meg.

Nagyon is érzem, hogy az urbéri pótlék 70 krajczár, s nem csak abban vagyok meggyőződve, hogy 80 kr-ra fog emelkedni; de még egy frtra is fel fog rugni; ha a tüke visszafizetéséhez hozzá akarnak fogni, de még többet is tudok, mert azt is tudom, hogy 1862-ben az összes földtehermentesítési pótléknak 2.204.700 frtra kellett rugni, de ez még csak 44 millió tüke kamatjának felel meg, ennél pedig több a kárpótási tüke; ha ezeket mind tudom, de még sem értem, hogy a cikkirót mit akart ezzel ellenem bizonyítani, mert cik-kemben magam is bevallottam hogy a kárpót-lási összeg, ámbár egy-egy holdnak kárpót-lási összege nagyon is csekély, mégis sokra rug, miután mindazon földet, ha tiszta allodialisták voltak is, kárpótoltatnak, ha 1819-ben az urbéres kezein voltak, mely összeget még nevelte a szász papok dézmája megtérítésére rendelt tüke.

Miután másodszor a cikkirót azt máltoztatott mondani, hogy rágalmazás és tudatlanság még nem bizonyít, ebben igen is kezdet fogok, s köszönöm, hogy megtanított reá, hogy statistikai kimutatás még rágalom is lehet; de ha tudatlansághól hibáztam, úgy emberi kö-

telessége lett volna a ciklikronak, engemet mint tadatlant felvilágosítani, hogy adataim roszak, és hogy a szász papok nem huznak annyi kamatot, és hogy holdonként igen nagy a kárpótási összeg; de miután ezt nem tette, s csak is azon általános kifejezést használta, hogy könnyű volna bebizonyítani, hogy nem igen sok, de igen kevés dézma-kárpótást kaptak; ezért kénytelen vagyok ezen tárgyhöz bővebben hozzá szólni.

A szász papokra nézve a dézma-kárpót-lás két osztályba sorozandó; az első osztályba jönnek azon helységek, melyek a szász földön léteznek, ezek kapták a gabona- és bor-termésnek tizedét, leszámítva azon részt, mely fiscalis dézma neve alatt huzódott le a dézma-ból. A volt szász földön 255 helység létezik, vagy ha a Naszódvidékéhez csatolt helységeket visszazszámítjuk, ugy 286 helység, melyek közül 174-ben szász pap van, ezek huznak 226,411 frt és 31 krt dézma-megváltási kamatot. A második osztályba jönnek a megyékben létező szász papok, melyeknek száma 87, ezek huznak 38,029 frt és 57 krt; de ezek már nem tizedet kaptak, hanem a tizednek negyedét.

Terrülete pedig a szász földnek majdnem 1.560,000 hold, melynek kétharmada bizonyára nem szántó és szőlő, melyet is bizonyít az, hogy a szász föld nagyon kevés kivétellel a szebeni, brassói és beszercezi katastrál kerületekbe van beosztva, de ezen három kerületbe, melyhez 923 helység tartozik, csak is 987,128 hold és 77 1/2 □ öl szántó és 19,554 hold és 1,149 □ öl szőlő, s mindössze 1.006,682 hold és 1,226 1/2 □ öl tartozik.

A dézma-megváltási kamattal tesszen a szász földön 226,411 forint 31 krt, ennek tökéje 4.528,230 frt és 20 kr, de miután ez csak a föld értékének tizedje, ugy a valódi föld tökéje értékének 45.282,303 frt és 20 kr kellene lenni, a fiscalis dézma oda nem számítva. A megyékben pedig, miután itt nem a tizedet kapták, hanem a negyvenedik részt, ugy itt tesszen a töke 30.423,666 frt 40 kr, azaz összesen 75.705,970 frt, melynek következtében egy hold földnek értéke (törtszámokat elhagyva) a szász földön a dézma-kárpótásra nézve 49 frt 59 kr-ra van feltéve, midőn ellenben a kárpótásnál az első osztály helységeiben csak 23 frt 20 kr-ra, a másodikban 20 frt-ra, a harmadikban pedig 18 frt-ra van téve. Megjegyzendő még, hogy ezen három kerületben levő földnek legfelső számításban is csak 1/3 részét kell fölvenni, mint a mely szász papi dézma alá tartozik, s így nem 49 frt 59 kr-ra jön egy hold föld, hanem 134 frt 17 kr-ra, ennyit pedig egyre-másra Erdélyben sehol sem ér a föld.

Grimm szerint felszabadult 1.615,574 hold föld, ezért kaptak a volt földesurak 30.376,203 frt 1/4 kr tökét és 7.972,545 frt 10 kr kamatot, összesen 38,348,748 frt 10 1/4 kr, s így azon a ciklikró által említett 50 vagy 70 millió (??) nem csak a töke, de hátralék-kamat is; a 4.528,230 frt 31 kr-ban nincsenek számítva a hátralék-kamat kifizetésére kiadott urbéri papírok, s így ha 1.006,682 holdnak harmadát vesszük, egy 335,561 hold dézma-megváltási földért kaptak a fenirt tökét, mely 45.282,303 frt 20 kr tökének felel meg, a kárpótás ára szerint pedig kellett volna hogy kapjanak 10.385,194 frt, vagy pedig ennek megfelelő 1.038,519 frt valóságos tökét, ha pedig még a katastrál által felszámítandó 60%-t mint mivelségi költséget hozzá adjuk, ugy is csak 16.616,210 frt valódi földértékké fog válni, mely 1.661,611 frt tökét tenne.

Ha a volt földesurak is ezen arányban fogják a dézma-kárpótást ki kapni, mint a szász papok, ugy a megyékben létező 89 helységekből 2.281,780 frt-ra kellenék hogy rugjon a töke, hogy pedig ennyit kapnának, nagyon is kétfelm. Mert magam is szerencsés vagyok több ilyen szász helységben birni, melyek közül egyben a szász pap 338 frt és 45 1/2 kr kamatot kap, miután ezen helység nek felét birtam, kellene hogy kapjak 507 frt 8 1/4 kr kamatot, vagy is 10,142 frt 45 kr tökét, kaptam pedig éppen ezen helységért a fél kárpótásért 10,288 frt 50 1/4 kr tökét, pedig a szántókban kívül még a kaszálók is kárpótoltak,

A harmadik pontra nézve, hogy 1848 előtt egyre-másra 200—400 frton adatott volna el egy-egy egész telek, ezt hogy honnét állítja a ciklikró, nem tudom, hogy egyes ily vásárok történhetek, nem tagadom, de hogy ezen összeget kellenék egyre-másra fel venni igen is tagadom, csak környékemben is több oly vásárt tudok, hogy nem 200—400 frton, de igenis 1000—1200 frtkat adtak egy egész telekért; s tudok egyet, melyért 1847-ben 1200 frtot fizettek, s kaptak érte 517 frt 49 1/4 kr kárpótást.

Magam is hallottam azon panaszt, hogy kivált a szász-városi k. kerületben oly szántókat, melyeket a följelentéskor nem szántókat, mégis szántóknak, s oly kaszálókat, melyek nagyon kevés füvet teremnek, kaszálóknak adtak fel. De gondolja meg a ciklikró, hogy éppen azon kerületben a havasok és hegyek közt szokásban volt és van, hogy a felszabadult gazdák az urasági erdőkben egy-egy darab erdőt szántóknak vagy kaszálóknak kiirtottak, s ezt egy néhány évig, míg a földnek termő ereje tartott használták is, ez esőkken-vén felhagytak a mivelséssel, több éveken keresztül, míg termő erejét visszanyerte, s helyette más darabot irtottak ki, az első legelőnek felhagyván, egy nemét folytatták Németországban divatos Koppel-Wirtschaftnak, ezért azon szántókat vagy kaszálókat nem is lehet legelőnek fölvenni, hanem nyugvásra engedett szántók- és kaszálóknak kell tekinteni; így vette fel minden bizonyára a katastrál is, mert ha legelőnek írták volna be a vallományi könyvbe, ugy kárpótást a földesur nem kapott volna, hogy pedig a láncszel való méréskor már legelőnek írtak, igenis lehetséges; de egy felsőbb rendelet következtében a felhagyott, vagy jelenben nem mivelsé alatti szántóknak, kaszálóknak és szőlőknek ugy kell felvétetüdniük, a mint a vallomány-könyvbe beírva voltak, s így újra szántók, kaszálók és szőlők ké váltak.

(Vége következik.)

Bukarest, oct. 3.

Mióta a „Romanul“-t a kormány betiltotta, nem találunk olyan román lapra, mely oly híven adná elő mind a külföldi, mind főleg a hazai politikai helyzetet, társadalmi és irodalmi mozzanatokat.

A „Buciumul“- és „Reforma“-egedelmess kormány lapok lehetnek, de az ily irányú lapok olvasásánál mindig eszembe jut az a román anekdota, midőn az uralkodó által lehor-dott tisztviselő minden újabb megszólításra nem tudott egyebet felelni, mint: „tikalosz mariata, tikalosz mariata!“

Mondják, kik szemekkel látták és naponta látják, hogy a kormány hatalmasan fegyverkezik. Ez öszön az olom és löfegyver szállító szekerek százanként vonultak fel a dealu szpi-rre, hogy ott temetelen elom, löfegyver és ágyú van összehalmozva. A felszerelt ágyúk száma negyven felé, az összes ágyúk száma a száz darabot jóval feljül haladja. Az összes katonaság száma ma már ötvenezer körül mozog. A katonaság — ezt mi is látjuk — igen jól van felszerelve, mind öltönye, mind fegyvere szembetűnően gyarapodott. A megyékben — melyek közül minden két ágyút aján-dékozt a kormánynak — több ezer régi lö-fegyver osztott ki, melyeknek megvizsgálá-sát egy hivatalban levő hazánkiai több beteki óta folytatja. A katonaság létszámát körülbel-ül így állíthatni össze: hét gyalogezred, négy gyalog határegzred, három ezred könnyű lo-vas, egy hulanézred, egy divisio buszár, egy zászlóalj szekerész, egy zászad utász, egy zászlóalj vadász, egy zászlóalj pompier és egy zászad tengerész. Ha az ezredekből csak há-romezer tagot számítunk is, lesz 48 ezer lé-lek, s így nem nagytítás, hogy az összes lét-szám feljülhaladja az 50 ezret. Adjuk ezek-bez azon roppant kaszárnya és istálló építke-zést, melyet a kormány már évek óta oly ére-lyesen folytat s nem csodálkozhatunk, hogy bová fogy el az éviújvedelem, miért nem kap-ják rendszeren a hivatalnokok havi illetékeiket s miért keres Stege pénzügyér külföldön köl-esőpénzt. Cél szerű-e egy három nagyhata-lom közé szorult kis országnak oly nagyszámú katonaság tartása, nem az én dolgom viz-szálni, annyi tény, hogy az adó itt is folyvást szaporodik, nem teszi kiváratossá a kivándor-lást, mégis éppen imint hallom, hogy egyedül Maros-Ludasról mintegy husz oláh család kül-tözött át ide a napokban, az ottani jégverés szűlté inég miatt. Hiában, ugy vagyunk te-remtve, hogy a megszűt távot mindig szebb-nek és jobbnak festi a képzelődés.

A fejedelem a napokban tért vissza mo-dovai diadalutjáról, a hol mindenütt nagyszerű ünnepségekkel fogadták, a felszabadult jobbá-gyok lakása egy ideig még a Kotrocscn klas-tromban lesz, minthogy a városban levő feje-delmi lakot most tatarozzák. A városi tanács okulva a Dimbovicza által okozott ismételt tetemes károkon, elhatározta, hogy szabályoz-tatni fogja e rakoncátlan kis folyót, és tutaj s más tűzfia szállítására alkalmassá teendi jó-vendőre. A sok gőzmalom és más gépek mi-att itt ma ott vagyunk, hogy egy öl — még milyen ölfa—öt cs. k. arany vagyis 27 1/2 osztrák frt. A fa drágasága végtelen nyomor-forrásra téli időben Vajha mielőbb életbelép-ne e szép terve a tanácsnak. A mezei vagy gazdasági viszonyok jelenlegi állásáról egy közlebbi levelemben írok, minthogy holnap indulok egy tíz mérföldnyi kirándulásra, ne-hány hazánkia családi ünnepejére.

Szólok egy pár szót a bukaresti ref. ma-gyar templom jelenlegi állásáról is, mert hi-szen érdekelni fogja azokat, kik ennek tovább építésére nekem mind Kolozsvárt, mind más városokban oly szivesen adakoztak. A templom belsejét e nyáron kivakoltattuk, pár hét alatt a padlat is le lesz téve, az ablaküvegek be-akrva, karácsonra reméljük, hogy a 16 osz-lop, karzatok és grádicsok is készen lesznek. A székek és a templom festése aligha ta-vaszra nem marad, minthogy az árviz miatj a deszka ára háromszor oly drága, mint a múlt években. Felsőbánya hét cs. k. aranyat, szathmár-németi ref. egyház 31 forintot és az „Ország Tükre“ 8 1/2 forintot küldötték e nyár-folytán e szent célra. A többi pénzt részint én gyűjtöttem itt házról házra járva, ugy mint Kolozsvárt tettem volt, részint a hívek adták össze, de még háromszáz arany kívántatik arra, hogy a templom belseje egészen készen legyen és az isteni tiszteletet elkezdhesstük to-rony nélkül is. Nem kevésbé döbentett meg minket Czelder Márton társam a „Prot.“ la-pokban közölt azon tudósítás, hogy a buku-resti ref. egyház Európa minden prot. udva-rához s még a nem prot. osztrák kormányhoz is folyamodott, s hogy templomunk építé-sze szepen halad, s így csak a missiora legyen gondja a hazának, mert a bukaresti egyház remélhetőleg sok lekötelező kegygyel fog ta-lálkozni mindenütt. Mi, az egy Hollandus ki-rályt kivéve, egy prot. királyhoz se folyamod-tunk, de ehez is eredmény nélkül. Ferencz József védurunkhoz és nem a nem prot. oszt. kormányhoz azért folyamodtunk, mert az iteni reformatusok nagyrésze, tíz családot kivéve, mind osztrák alattvaló. Az eredményt szíveska-dva várjuk, de nem értjük teljességgel, hogy miért volna oly nagyon szükséges a bu-kuresti egyház érdekét a missio ügyétől any-nyra kiűzőn szakítani, mintha csak a missio volna a nemzet ügye, a bukuresti egyház pe-dig a kormányok kegyeltje. Nem ért-jük, hogy mivel adtunk valaha e gyenúsítást rejtő kitétele, a legkisebb okot. Azt tudjuk itt mindnyájan, hogy a missio bölcsője a bu-kuresti egyház volt 1815-től fogva, s hogy a missiot, szakadasi hajlama daczára is, a bu-kuresti egyház testvéreinek tekintti, s mint ed-dig, ugy ezután is mihelyt mostani helyzet-ből kibontakozik, a missiot szíval és tettel segíteni a legedesebb kötelességének fogja tartani.

Koos Ferencz,
ref. lelkész.

Konstantinápoly, oct. 10.

Megindulván gőzűnk a Mármora tenge-ren, sebesen haladunk vele és bámulunk az elmaradó Stambulnak a Mármora mellett hosz-san és tömött épületekben levő terjedelmét, a melyet csak is a Mármorától lehet látni; ezek is elmaradván, végre a kétfelől levő begyláncolatok is a gőzös haladásával távo-zni látszódnak tőlünk és jutánk a Mármora terire, a hol láthatár csak a felettünk égi bol-tozatja, a mely a Mármorán látszik alapszani. Ezen terjedelmes vizen mintegy tizenkét órát tartott utunk, a midőn a hegyek kétfelől ismét közeledni kezdtek, míg egy tenger-szorost formáltak, melynek neve a dar-danellák közötti ut, a melynek hossza egy oly sebes haladás a gőzűsek is, mint a melylyel mi utaztunk, megtart tíz órát. Azon két begy-láncolatok közül, a melyek a dardanellai szo-roshan innen is tul egymással szemben álla-nak, az egyik európai és a másik ázsiai föld-rész. A hegyek itt is, valamint az egész török birodalom tenger mellett levő hegyei mind szeszélyes alkotása hápahunás, egyenet-lenek és kopárok fű s bokrok nélkül, a rop-pant közszila hegyek halvány sárga színű ho-mokforma földdel bevonva, mely hegyek, ha köziklik nem volának, rég beomlottak volna azok a tengerbe. És azon közik-lákból levő hegyeken azon időtában, a midőn mi utazánk, ha volt is némely helyen földszög, ilyenkor már a nyári napstűtés forró-sága mind kiszáraztatta azt, és mégis egy-egy faluba lehetett a köziklik közt is lombos zöldsegtű fát, és a mi kicsiny lapályos helyek van, ott szép zöldvetést látni, melyekből kitű-

nik, hogy a kopár hegyeken is lehetne erdő (melynek látása élvezetes volna, kiváltképpen egy Erdélyben élt lény szemének), de ezen égbajlati emberek a nagy meleg miatt lomhák és a tenger mellett lakó népeket inkább ér-dekli a kereskedés. Míg a dardanellának nevezett tenger szorosan keresztül mentünk, a két szemben levő hegyek oldalában több fa-lukat és a régi időből maradt erődöket láttunk, de a melyek már a jelen időben csak köke-ritéseknek mondhatók, de erődöknek már nem használtathatnak. Ezen dardanellai utban há-rom nevezetesebb helyen megállott gőzűnk Galiponál, dardanelli nevezetti helységnél és Mitelenél, a gőzűsről leszállandó, s helyekbe jövő más rendbeli utasokért. Mitél kedvesen hat az utasokra, egy hegyoldal kikanyarultá-ból sok zöld fák, mind meg annyi kertek kö-zül látszanak ki a lakosok háza, és egy emlékedtebb helyen kerített vára s világító tornyai vannak.

Ezen tengerparti lakosok életmódjuk mind csak a tenger, a kereskedésen kívül halász-nak halakat, vagy pedig spongyiákat, és min-denik jó lakik, azaz: csolnakász; ott már nem lomha, hanem merész és ügyes. Mind a két parton vannak több helyen éjelre világító tornyok, melyek között egyik jellemző volt, ezen lámpának feje ére veres üvege van, és a meddig a veres üveg világít a hajósokra, addig ők a tulpart felé kormányozzák hajói-ukat; másként félhetnek, hogy zátonyon akadnak fenn, és az aztán nagy baj. Husz órai utazás után az ázsiai parton Zmirnához érkezünk, a melyről visszatérő utunkal fogunk inni. Zmir-nától kijöve, annak két órai utazást tartó öb-léből gőzűnk Alexandriához egyenesen dél-nek irányoztatott. A dardanellai út elhagyá-sával ismét távozni kezdenek a két par-ton levő hegyek, míg ismét csak az égi láthatár, akkor már a görög és török biroda-lom között levő archipelágusi tengeren vol-tunk, egy-két sziget feltűnik s mintegy 24 órai ut után egy Skarpanté nevezetű candiai szigetet elhagyva, a közép tengerre kikerke-ztünk, de azonnal is éreztek annak hatalmas erejét az ő uradalma helyén, az oly nagy szél-fúvás volt akkor, mert különben a közép ten-ger csendes természetű, s midőn a tenger csendes, hasonló egy nagy tóhoz; a nyári le-vegő ilyenkor nyomasztó meleg, de midőn egy szélfúvás megindul, felbolygatja azt, mintha a fenekéből forna az fel, egyik helyen egy-két ölyvi magásra gyűlji fel a vizet, mely viz magoslat tetejéből omlanak ki a habok a mel-lette levő hullámba, de ez csak pillanat műve, s ily látományt nyújtat mindenfelől a tenger mozgás, zugas, hullámlás között. A mi gőz-űnk nagy test levén, nem olyan könnyen bírták megingatni a habok, de láttunk egy-egy mellettünk elmenő vitorlás hajót, milyen szörnyű lipinkázolásnak volt az játéka! És bár a mi gőzűnk nem nagyon ingott, mégis a vendégek az étköző asztaltól elmaradoztak, a hol azelőtt 46-on ültek, leaptak az őt sze-mélyre, a kik voltak egy magyar, egy olasz, egy román, egy francia és egy izraelita. A többi, ha a tengeri betegség el nem érte is, de kedv nélkül lett az egész társaság, s ilyegyeket mindenki fekvő helyzetet szeretni magának; így utaztunk 64 órai időt, és akkor Alexandria kikötőjében voltunk. (Folytat.) *

U. I. Időnk szokatlan esős. Kereskedésünk az olasz kérdés zavara által, és az angol lon-doni bank skontójának 10%-re hágásával nagy csorbat szenvedett, és pang. Továbbá, minthogy Mexico sok gyapottól termesztett, ennek következtében 40%-re szállott a gya-pott ára, s a tulajdonosok, kik hágást remé-lének, nem akarják a gyapott ársökkenést hinni, s azért semmi fordulat nincs, a szomorú dolog pedig az, hogy a múlt évben a gyapott rendkívüli drágasága által megzavargodott rop-pant számú földmivelő félretett minden mást vetni, s urindéki csak gyapottat termesztett, s most az ársökkenés következtében semmi-nemű gabonájuk nem levén, a drágaság a belföldön nagyszerű.

Itt is rendkívüli a pénz hiány, ugyanis a kormány már öt hónapok óta semmi hivatal-nokainak nem fizetett itt, s csak egy hónapi fizetést adott mindenkinek szeptemberben.

A rózsá olaj az idén igen jó, de drága, minthogy a sok esőzés a virágnak sokat ár-tott. Az opium 50%-el olcsóbb s folytonosan száll, jelenleg egy oka (2 1/4 font) ára 25 osztrák ezüst forint.

Utazánk tömve lézengő és reményvesztett dolog nélküli földiekkel, részint Oláh-, részint az Olaszhonból.

Folyó hó 15- és 16-án viszont löversenyét tartat a szultán az európai Edesviznél.

* Az ephesusi romok közt termett dohánymagot köszönettel vetjük, s habár mi a ministerium is fel-vitt folyamodásunkkal is ki nem vihettük, hogy saját használatunkra dohányt termesztessünk; megtermesz-tjük e nemes dohányfajt azokkal, kik szerencsésebbek mint mi, s öntermesztett dohányukat azívatják.

Szerk.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Károly-Fehérvár, oct. 15.

Felhagyva az utat magamnak „Korunk” ezim alatti lapban, nyilvánosság terén álló közrebecsolt bizonyos cikkre vonatkozólag, illedelem határa között fogulatlan kebelérzetével parvonabban megállható nyilatkozatom tételére, jelenleg kívánok az érdemes olvasó közönséget röviden az igazság és szeretet lelkeinek hevéitől melegített erkölcsiesség képmása volt erdélyi főpásztor, jelenleg kárhagói érsek Haynald Lajos ő excejának, vallás és nem különbsége nélkül valósgos nyomorult szegények számára alapított kórház felszentelésének ünnepéről értesíteni.

E jeles és örök időkre fenálló ünnepélyen jelen hó 15-én reggeli 9 órakor vérműltű aldozat tartása után szentegyházban kórház felszentelésének céljára vonatkozó, előbb német nyelven kanokok mlgs Leonhárdd, azután ünnepélyes körmenet alatt szentek litániájának hangozatával alsó-város keblében alapított kórház helyszínére leszállva nagy prépost Radnoly ő mlga által magyar nyelven tartott véls, lelkes, szíves gyökerében érzékenyítő beszédek után nagy tudomány, szép lelkű, közszereket és becsben álló alapítónak, a kórház-alapítvány szabályai német nyelven (mit tömegesen egybegyűlt nép magyar nyelven is szeretett volna hallani), olvastatott fel ennek szószoklati befejezésével, a több osztályú szobáknak, melyek szükséges tiszta kellekkel ellátva felszentelése vitetett végbe: végül nagy prépost ő mlga népre lelki áldását adva, keserű érzések, szívbéli szomorúságok között szelyede el a szép közszereket és az emberi nem előmenetele óra mutatja által megalapított magasztos helyről, mely fájdalomt főleg az Athleta, hogy ne mondjam megfosztása, hanem elválásának érzete melyen keblekre vészt; nincs erő, nincs toll leecsetelni azon érzést, mely szószoklatok alatt, kis ártatlanoknak szeméikből lehömpölgő cseppek, a közmenyei Atyának bűnös fia és leányai ábrázataikról esorgó keserű könnyecskéjeivel egybe olvadva mutatkozott.

Igy végződött volt be erdélyi főpásztor most kárhagói érsek Haynald Lajos közszereketének megleltő alapított kórház felszentelésének jeles ünnepe

K. E. I.

Tordamegye, A-Jára, oct. 8.

October 3-diki vásárunk folyó hó 1—3 diki napjain folyt le, mely minden eddigéig nagyob volt; elkelte annyi marha, mint ezelőtt kettőn is; egy pár ökr 120—140 forintot, egy közepes tehén 25—30 frt, a lovak közt inkább csere-bere vásárok estek; a mi a vásárnapijait illeti; addó ismét két annyi mint máskor, vevő kevés, mindazonáltal jó vásárok voltak, a rosolis és pogácsásokon kívül, a csizmadiáknak minden hozott csizmájuk elkel.

A mi vásárainkat illeti (május 1. s oct. 3.) meglehetősen a következőleg nagy gyűlésekre számíthatnánk, ha a közönség állandó, jó és czélszerű vásárhelyről gondoskodott volna, vagy ha még ezután is gondoskodnék, mi alig kivethető egy kis birtokos akadékoskodása miatt, (már volt is a tavaszon megkísértve), de hogy a heti vásár (kedd) nem áll annak egyenesen kereskedőink okai; megpedig azért, hogy vásárnap csakis reggeli templomozások alatt vannak zárva boltjaik 10—12 óráig, az előtt és után mindenki nyitva áll; már pedig e környék olábsága, (kik inkább vásárolnak) vásárnap ünnölnél jön le, bevásárol a hétre minden venni valót, mitután a szokásos pálinkázást is megtették, láthatni tántorgó oláhok eleget, halhatni zsarát, olyan gyűlések levén az utcán, mintegy országos vásáron, s a mi több nem ritkán vad kurjongatások, idéltén dajnálások s hasonló musika hangok botránkozattak a templomi gyűlékezet ábitatoskodását (vásárnap délután az unitariuskánál) mind ezeket pedig megakadályozhatnánk, s akadályozhatnánk most is a kereskedő urak azon egyetértéssel, hogy egyik is vásárnap boltot ne nyisson, elenesetben rendelkezhetnek a szolgabírói hivatal, s így a kedd napi heti vásár visszaállítható lenne. Továbbá ez évi termésünkről rövid említést kívánok tenni: széná termés 3, őszi sarló közepes, kalandaryája ad 3 kis vékát, tavasz sarló hasonlóan közepes búza 2 1/2 vékát, a zab 4 et stb. a törökburának csak fele ért meg, az is nedves koron csapta meg a hóharmat. Vidékünkre lenező magas hegyek hóval borítva, azért érezzük a csipős szelek hidegét, s jól esik a tűz mellett benn, a havasiak rozs és tavasz búzákat a hó aratatlannal találta, no hiszen az aratokat nem sűti el a cancula.

E napokban várjuk a tagosított birtokaink osztályozására (adó alá classifficálni) az illető bizottmány megérkezését. Annak idejében erről és vidékünk más körülményeiről is idő szerint tudósítást közlök, ha t. szerkesztő ur tért engedend.

Járai.

KÜLÖNFÉLÉK.

A pár hét óta kútlunk mulató Persoir Lajos ezred-dobos vásárnap tartá utolsó előadását. Ma — mint hallottuk — a helybeli jótékony nőegylet ápolása alatti szegények javára rendezend még egy búcsulóadást, melyre a minden jótékony és nemes czélért egyaránt lelkesülő kolozsvári közönséget tán felesleges is figyelmeztetnünk, egyszersmind felkérnünk.

— Pesten a jogászsegélyző-egylet közgyűlése folyó hó 20-án ment végbe. Tárgy volt: a választmány és az elnök megválasztása. Karvasy tanár, a jogások t. dékánja rövid és hathatós szavakkal adta elő e segély-egylet fontosságát és borderejét. Eredeti eset fordult elő az elnök megválasztásánál. Egy igen nagy párt volt Deák Farkas, egy másik majdnem oly nagy párt gr. Bethlen János mellett. Az alapszabályok egyik pontja szerint csak az lehet elnök, ki e választmányba is meg van választva. A negyedéves jogások, kik Deák Farkast megakarták buktni, oda működtek, hogy a választmányból kimaradjon és így az elnöki hivatalra képtelen legyen. E csel sikerült.

— Milanóban három bórkereskedő segédét fogtak el, kiknek vallomásából kistült, hogy szeptember 25-én Milanóban és Turinban egyszerre forradalmi zendülésnek kellett volna kitörni, melynek célja a kormány és parlament szétkergetése, ürügye pedig a szeptemberi egyezmény volt volna. A további nyomozás által sikerült egy forradalmi szövetség szálait felfedezni, minek következtében több mint 80 személyt fogatott el. A kolompásoknak sikerült menekülnök.

— Mazzini megint levelet bocsátott közre, melyben határozottan állítja, hogy Páris és Turin közt új országserelés iránt történt egyezkedés. Állítása szerint a két kormány közt tényleges alku létezik, mely szerint Elba szigete már jövő februárban, Sardinia szigete pedig Liguriával és Genuával együtt Róma odahagyása után fogva átengedtetni Franciaországnak.

— A Mars bolygó jelenleg az egész hónapban látható szép, belterjű vörös fényt fejt ki, s éjjelenként meglepő látványt nyújt.

— A „C. Öst. Ztg.” mult vasárnapi számának egyik vezércikkében a többi között következőleg kiált fel: „Egy állam, mely ma s minden alkalomkor a civilisatio előharcosának nevezi magát, a civilisatio nevében a nezetiség elvet hirdeti ki döntőnek az állami társaságok alakulásában és szervezésében! Komolyan teszi-e ezt? Nem hihetjük. A nemzetiség elv az állam-politikára alkalmazva, barbár jellegűvé lesz, barbár idők, a népvándorlás elve!”

— (I. Napoleon levelezése.) A „Moniteur” Napoleon hg jelentését tartalmazza I. Napoleon levelezésének kiadás tárgyában, a mely ügyben alakított bizottmánynak Napoleon herczeg az elnöke. A herczeg jelentésében a rendszert fejtegeti, melyet az illető bizottmány követ. A bizottmány vezéreszméje abban központosul, hogy „csak azt adja ki, mit maga a császár adott volna ki, ha az utóvilágolt személyéről és dolgairól tudósítani akarta volna.” „A magasztos czél, mely a jövőre van irányozva, a bizottmányt sok olyas dolog el-mellőzésére bírja, mi a jelenre némi érdekek birtok.” Napoleon herczeg végre panaszkodik, hogy a sok levélből, melyet a császár külföldre intézett, oly kevés adatot a bizottmány rendelkezése alá. Azonkívül bizonyos, hogy 1814-ben s 15-ben sok okmány olyas kezek által sikkasztatott el a francia állami iratárakból, melyek e mellett érdekelve voltak. Ily papírok kinyomozására külföldre ügynökök küldettek ki.

— A postaforgalom Angliában mesés mérvben terjed: 1863-ban Birminghamban 12 millió, Liverpoolban 17 millió, Manchesterben 19 millió levél fordult meg, míg Londonban 151.619.000-re terjedt, mely roppant forgalom a penny-rendszernek tulajdonítható.

— A maros-vásárhelyi kaszinó-egylet idei november 20-án délelőtti 10 órakor rendes közgyűlést tartand, melynek tárgyai az alap szabályokban kitézettek kivül a következők lesznek: 1) a három évi tagsági kötelezettség lejárandó levén, újabb aláírás lesz elintézendő; 2) a pénztári állásból kifolyólag a hátralék részvények behajtása körüli intézkedés.

Mely közgyűlésre a részvényes tagok meghívotnak, egyszersmind a hátralékosok figyelemzetnek, hogy tartozásaikat ezen határidőig kötelezvényük értelmében befizetni igyekezzenek. Maros-Vásárhelytől 1864. oct. hó 9-én, az igazgató választmány határozatából.

Lázár, jegyző.

Sz. 3322—1864.

Nyilvános köszönet.

Idei jul. 17-én Follinus János ur egy Nagy-Váradon elintézt előadásnak tiszta jó-

vedelmét sajátjából kerek summára kipótolvá a tanácsai elnökséghez átküldvén 100 frt — kr.

Az idei aug. 19-én egy itteni műkedvelő társulat által Zilah Imre és Gyöngyösi János jogász urak által rendezett hangversenyből bejövén 132 frt 70 kr.

És végre az idei aug. 22-én a kath. ifjúság részéről Szigethi Gábor és Máté Izsák urak igazgatása alatt 21 frt 40 kr.

ezen összesen 254 frt 10 krt tevő az itteni károsultak fölségelésére szánt összeg, a víz és jég által okozott károsodásoknak hivatalosan lett felvétele megbecsülése és a segélyt igénylőknek biztossággal lett kísérelése után 99, részint víz részint jég által károsultak között a tanácsnál belátható bizottmányi munkát és kiosztási lajstrom szerint, az illető bizottmány jelenlétében az elnökség által kiosztott; ezen segélypénzek összeszerzése körül fáradozott emberbarátoknak és résztvevőknek, a segedelmeztettek nevében ezennel hálás köszönet nyilvánítván.

Kolozsvár sz. kir. város közigazgatási tanácsának october 1 én 1864 ben tartott üléséből
Wendler,
főbíró.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, oct. 16. Gladstone lord közelebbről érintett beszédének egy terjedelmesebb kivonata így hangzik: „Ama sajnos háború, mely az amerikai szárazföldön dühög, honunkra tetemes szenvedéseket hozott. A történelemben nincs rá példa, hogy valamely ország belső harcrai távoleső nemzetekre oly messze terjedő vést hoztak volna. Mindemellett is kötelességünknek véltük, az amerikai szabadságot tiszteletben tartani, s elismerni az amerikaiaknak azt a jogát, hogy saját ügyeiket maguk rendezhessék. Meg kell ugyan vallanom, hogy sohasem látszott előttem valószínűnek, hogy a népek ily nagy részét, mely különválási törekvéseiben ily elszántságot tanusít, meghódolásra lehessen kényszeríteni; de bármiként gondolkodjunk is erről, nincs jogunk idegen országok bíráni lépni fel. Ezenfelül azzal az erős öntudattal kell ama háborút szemlélünk, hogy semmi irigységet sem táplálunk Amerika nagysága irányában; semmi okunk sincs, az amerikaiaktól, vagy bármely más nemzetűl félnünk. Más külpolitikai kérdésekre vonatkozólag rövid lehetek. Honunk meleg s lelkesült rokonszenvét kívánta nyilvánítani az olasz felszabadító jogosság és szabadság ügye iránt. Csak legujabban értesültünk egy oly tényről, mely előttem igen nagy jelentőségűnek látszik lenni az olasz nép jövőbeli boldogságára néve; a francia-olasz egyezményt értem. Nem vagyok oly helyzetben, hogy diplomatai vagy hivatalos ítéletet hozhassak a szerződés természetéről; de mégis ki merem mondani, hogy arra meglepéssel s reménnyel tekintek. Az ugyan talán nem igéri ama nagy nehézségeknek közvetlen megoldását, a miket az olasz nép sorsának még küzdenie kell; azonban tudjuk, hogy Olaszország legjobb s legbülesebb férfiai a szerződésben egy nagy lépést ismernek fel az olasz szabadság biztosítására. Azt, a mit Angolországra néve sziget fekvése tesz, Olaszországra néve az Alpesek teszik; mindkét ország saját határai közt, részrehajlatlanul áll az európai politika kérdéseivel szemben. Egy oly hatalmasság, minő Olaszország, aligha a területi terjeszkedés vágyainak örülségébe eshetnek. A szó legjobb értelmében, az olasz királyságnak, mely ugy is, a mint az most áll fenn, a nál inkább, ha teljesen meg fog szilárdulni, s természetesen határait eléri, — minden európai hatalmasság irányában oly hatalmassággal kell magát viselnie, melynek a becsület s jogosság, a béke s a világ jóléte fekszik szíven. Olaszország iránti meleg rokonszenvünknek semmi köze sincs vallási indokokkal; az tisztán politika rokonszenv. Erre szónok még egy tekintetet vetett a jóniai szigetek átengedésére, a mi annak bizonyítványul szolgál, hogy Angolország a nemzeti jogok, érzelmek, s hagyományok jelentékenységgel való tanokat, a miket másoknak figyelmükbe ajánlott, saját viszonyaiban is alkalmazza.

Franciaország. Páris, oct. 15. A „Patrie” bécsi tudósítások alapján megczáfolja ama híreket, mintha a bécsi s párisi kabinetek közti viszonyok tetemesen megváltoztak volna. Az ausztriai kormány kétségkívül jobban szerette volna, ha a sept. 15-iki egyezményre vonatkozó alkudozások végleges szentesítettésként előt tudomására jutottak volna; azonban az e fölötti mulékony nehezteles nem módosíthatta a két bírodalom állandó érdekén alapuló viszonyokat. Ezért éppen nem igaz, hogy a bécsi udvar tiltakozott volna, vagy tiltakozni szándékozott az egyezmény ellen. Szintoly alaptalan az a hír is, mintha az

ausztriai kormány a pápa kormányára pressiót igyekezne gyakorolni oly czélból, hogy azt Franciaország nézeteinek visszatartására bírja. Ausztria szintugy nem akar a sz. székre pressiót gyakorolni, mint Franciaország. A vatikáni udvart illeti, minden idegen sugallat nélkül, oly határozatot hozni, a mit leginkább összhangzónak vél az egyház javával, s a pápaság érdekeivel.

Ugyanazon lap biztos kútfőből értesül, hogy a sz. pétervári kabinet magatartása az Elbe herczegségek kérdésében, tetemesen módosult, s többé nem lehet azt várni, hogy Oroszország komoly támogatásban fogja részesíteni az oldenburi nagyherczeget. Sándor császár Németországban mulatása alatt, a német-szövetség egyik fejedelmével beszélgetvén, hajlandónak nyilatkozott, tétovázás nélkül elismerni a szövetséggyűlésnek az örökési kérdésben hozott határozatát. E lap frankfurti levelezői hozzáteszik, hogy a szövetséggyűlés nagy többségének szavazatai már biztosítva látszanak lenni az augusztburgi herczeg számára, a kinek jelöltséget most már csupán a háberi párt közönlényi ostromolják.

Olaszország. Turin, oct. 16. A mint az „A. A. Ztg.”-nak írják, az a hír, hogy Olaszország Elba szigetéet Franciaországnak fogja átengedni, folyvást tartja magát. A jogcímzet azonban a birtoknagyságból Napoléon császár nem az 1814-ki szerződés által adott családi tulajdonjogra alapítja, hanem, hogy a különben is adósságtérhelt olasz királyságot újabb terhekkel megkímélje, kárpót-lást veendi a szigetet Rómának 1849-beli ostromlásáért s azóta helyőrséggel ellátásáért, fentartva a szeptemberi egyezménynek azt a pontját, mely szerint Olaszország a pápai adósságnak mintegy háromnegyed részét magára vállalja.

A „Vaterland” levelezője szerint az említett terület átengedése iránti titkos egyezségről a londoni kabinet is értesült, a Rómában tartozkodó Odo Russel, a külügyminister ücsese utján, a ki Mazzini ügynökeivel is érintkezésben áll. E hír nagy benyomást okozott Londonban, s azonnal kérdést tettek Elliot lordhoz, a turini brit követhez, a ki azt írta, hogy Elba átengedése felett komoly alkudozás foly; s pedig ez csak kezdet, mely követni fogja több.

A szeptemberi egyezmény elleni, ugy látszik, saporodnak és mozognak. A „Diritto” reméli, hogy a kamara megnyílása napjait az egész cselekvő párt egy kalap alatt fog egyesülni. Arra az esetre, ha a kamara többsége csakugyan az egyezmény mellé nyilatkoznék, ismét „Róma vagy halál!” lesz a jelszó, mert az Olaszország és a pápaság közötti harc élethalál harcra. A „Diritto” szerint az egyezmény visszahatása az állam beléletére annyi, mint álarcosny.

Ugyan-e lapnak írják Velencéből, hogy Larocière francia tengernagynak ama városba menetele nagy hatást tett, mivel tudják, hogy a tengernagy nagy mértékben bírja a császár bizalmát. Velencei katonák körökben a város tengerfőllői erősítése kérdésével foglalkoznak, mitután az 1849-ben készült erődítmények egy hatalmas hajós sereg elleni védelemnek nem felelnek meg. Az e czélra szükséges összeg, szakértők számítása szerint, több millióra fog menni.

A „Sentinella Bresciana”, fentartás mellett ugyan, azt a hírt közli Velencéből, hogy ott közelebbről a hatóság titkos fegyver- és hadszer készletet fedezett fel, a minek következtében 28 személyt fogtak el.

Rómából folyó hó 15-ről jelentik, hogy a pápai csendőrök, a francia katonákkal közreműködve, fontos hadműveleteket eszközöltek a brigantik ellen. 5 egyén esett foglyul ama csoportból, mely az ascoli területen több francia csendőröket gyilkolt meg. 26 csendőr egy tetemes rabló-bandát támadott meg, mely 250 juhot rabolt el. Ama rablók közül számosan megsebesültek.

Németország. Berlin, october 18. A „Nordd. A. Ztg.” írja: „A párisi „Presse” folyó hó 14-iki számában egy 9-ről kelt bécsi levelet közöl, a melyben a van állítva, hogy Poroszország, ez évi július 23-ról kelt egyezményről fogva Ausztriának összes nem német birtokainak védelmére kötelezte volna magát. Nekünk már júliusban költeménynek kellett nyilvánítanunk a „Presse”-nek egy hasonló tudósítást, s most ismétéljük, hogy a nevezett lapnak jelen közleményei is az állított egyezményről, valamint az ez iránt Poroszország, Ausztria és Oroszország közt folytonos alkudozásról, minden irányban tökéletes koholmány.”

A bécsi „Presse”-nek távirják, hogy a lauenburgi rendek gyűlésének megnyitása napján Bernstorff gróf indítványozni fogja, hogy kérelmezze Laueburgnak Poroszországba be-bevezését. S ez indítvány összhangzó pártolása számíthatnak.

Orosz- és Lengyelország. A „Frank. Journ.”-nak sz. pétervári levelezője a porosz ministerialis lap fenebbi közleményével merőben ellenkezőleg értesít a három északi hatalom kölcsönös védelmi viszonyáról. Péterváron, írja a levelező, határozottan tudni vélik, hogy abban az esetben, ha Franciaország egy Velenceiért kiütendő háborúban részt venne, Poroszország s a többi német birodalom fegyveres kézzel fognák segíteni Austriát. Egy ilyen eseményből igen könnyen a német szövetségi terület fenyegetése s esetleg a harcok fel-leknek orosz határokhoz közeledése következhetné. Miután pedig Oroszország saját biztonságának tartozik vele, hogy a háborút magától távol tartsa: az orosz kormány még akarata ellen is kényszerítve lenne, bizonyos körülmények között felelni Ausztria iránti neheztelését s végre is részt venni a háborúban.

Dánia. Kopenhága, oct. 16. Itt oly

kevés kétkednek a béke mielőbbi létrejövételén, hogy kereskedői körökben már arról is beszélnek, hogy Dánia csatlakozni fog a német vámelegylethez. Mert ha Schleswig-Holstein új kormánya a vámelegyletbe lép, a mi bizonyos, akkor a vámvonallal Jütland határszélén lesz. Már pedig Jütland forgalmi viszonyai a déli részekkel oly szorosak és sokféle természetűek, hogy a körülmények hatalma fogná a legsürgősebben parancsolni a forgalom minden lehető könnyítéseinek eszközölését. Várják tehát, hogy nem sokára vámegegymény jöved létre, a melyben Dánia és a vámegegylet kölcsönösön oly állást biztosítanak egymásnak, a melyen a legkedvezményezettebb vámegegyleti tagoké. Maga a bizonyos megépítendő keleti tengeri csatorna is igen kíváncsi teszi Dániára nézve, hogy köze és az új szomszéd állam között semmi kereskedelmi elzárkozás ne legyen.

Ujabb. Bécs, okt. 22. A „Wiener Ztg.” okt. 19-rol kelt legfelsőbb rendelet tesz közzé, melyszint a birodalmi tanács az 1861-i február 26-i alaptörvény 10. §-ában kijelölt hatáskör gyakorlása végett f. é. november 12-re Bécsbe egybehozza. Mind a két ház volt elnökei újra kinevezetnek.

A bécsi béke conferentia gyorsan közelg végéhez. Az anyagi kérdések már el vannak intézve, és a terjedelmes okmány szerkesztése is lényeges pontokban be van fejezve, úgy hogy a zártilás a legközelebbi napokban megtörténhetik. A hercegségek által elvállalandó államadósság 29 millió dán tallérra tétetik.

Bécs, okt. 22. Hiteles tudósítások szerint, a kormány a magyar országgyűlést a tavasszal, a szűkebb birodalmi tanácsal egy időben összehívni szándékozik. A mai összehívási rendelet, a februári alkotmány 10-ik cikkére hivatkozással, az össz-birodalmi tanácsról szól.

— Párisból távirják a „Frbt”-nak, hogy Franciaország egyetértve Oroszországgal lefegyverkezést fog kívánni Ausztriától és Olaszországtól.

— Páris, oct. 22. A „Patrie” jelenti, mikép Ausztria a francia kormányknak megígérte, hogy Rómát engedékenységre bírlandja.

— Nizza, oct. 21. Az orosz császári párma ide érkezett.

— Turin, oct. 21. A „Diritto” Garibaldin egy, az egyezmény elleni nyilatkozatát közli.

Bécsbörze October 24-kén: Nemzeti kölcsön 79.40. 5% Metalliques 70.10. Bank-részevény 777.—. Hitel részvény 127.70. Váltó Londonra 117.25. Ezüst 116.75. Arany 5.59. 1860-diki Állam kölcsön 93.10.

October 21-én: Urbéri kárpótási kötvény Magyarországi 73.25. Erdélyi 68.75.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

6531 eln. 1864.

(271)

(1—3)

Hivatalos hirdetmény.

Miután egy, a volt k. főkörmányszéki mérnök Gaiser által 1848-dik évben, és egy, mérnök Székely által 1850-dik évben készített, a Kis-Küküllő folyam szabályozására vonatkozó térkép az 1861-ik évben magán kezékre került, felszólítatik mindenki, kinek az érintett 2 darab térkép jelenlegi hollétéről tudomása van, arról ez évi december 31-keig a kir. főkörmányszék Elnökségét tudomásba tenni.

N. Szében, october 20-kán, 1864.

Az erd. kir. főkörmányszék elnökségétől.

NEM HIVATALOS.

(272)

Kertészeti jelentés.

(1—2)

Bátor vagyok a nagydémű t. ez. közönséget arról értesíteni: hogy nálam most néhány száz darabra menő, mindennemű legnemesb fajú gyümölcs oltványokból, legszebbféle oltott-rózsák és egyéb hasznos és dísznövények, úgy magvak mint gyökerek és bokrok megrendelésekre készen állanak. Az ezekről szóló meglehetősen tartalmu Catalogussal kívánatokra szolgáland.

Brassay **Kronstädter József,**

lakásom Kolozsvárt kül-monostorutca 134-dik szám.

(263)

(3—6)

Alfölt ajánlja a legnagyobb választékban és nagyszerűen **ellátott Szöcsmű raktárát**, s különösen minden igyekezetét arra fordítja, hogy több évi külföldi tapasztalatait hazája javára felhasználja, arra törekedvén, hogy a **szegényebb sorsuak** is képesek legyenek ezután **Bundával** ellátni magukat.

PROHACZKY JÁNOS, szöcs-mester Kolozsvárt

Nagypiacz Nro 7.

(160)

25/10

(12—*)

Szüléknek!

A gyermekek részére megkívántató legjobb egészségnek fenntartása tekintetéből figyelmem a t. szüleet az én biztos hatású és általán kedvelt „**Gilisztá csokoládémra**” és tiszta lélekkel tanácsolom a t. szüléknek, gyermekeiknek — akár van gyauu gilisztás állapotra akár nincs — minden 3-dik hónapban e gilisztá elleni szert beadni, az ok, hogy miért? azon göngyölkéken olvasható, melyekbe a szeletkéik takarvák a használati utasítással együtt.

A megrendelések azonnal, a birodalom minden részébe a legbiztosabban posta utánvétellel teljesítetnek alulírt által — **1 darab 20 kr és csak nálam 6 darab 1 forint**

KRÖCZER AGOSTON, s. k. gyógyszerész Tokajban.

(268)

(4—12)

BALÁZS BOLDIZSÁR BUNDA-BAKTÁRA.

A TANÁCSHÁZ MELLETT 3-dik szám.

A hol is mindennemű **férfi és női utazó és városi BUNDÁK** talátnak jutányos árak mellett.

Valamint becses megrendelések pontos teljesítésére vállalkozik fennirt.

(32)

25/10

(17—26)

Oszt. cs. kir. legelőbb angolhon s amerikai szabad. ellátott

ANATHERIN SZÁJVIZ

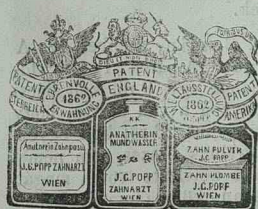
POPP J. G. bécsi gyakorló fogorvostól, előbb Tuchlaub város rész 557 sz. jelenleg belváros Bogner-utca 2-dik sz. alatt a takaréki pénztárral szembe.

Ára üvegenként 1 frt 40 kr.

cs. kir. szabad. **FOGPÉP**. Ára 1 frt 22 kr.

FOGOLON, udvas fogak önbe-töltésére. Ára 2 frt 10 kr.

NŐVENYI-FOGPOR papírtokba 63 kr.

Hogy a fenn jelelt Szájviz, hosszas évek óta fogva, a fogak s más szájrészek legjelesebb fenntartó szerül eszmertett el, számos erre vonatkozólag közölt bizonyítványok által, a legmagasabb valamint a tisztelt úrrend, s sok nagy érdemű, s jeles híri orvosi egységének részéről tanúsítva van.

BIZONYÍTÁSOK:

Kolozsvárt: WOLFF J. és Kludy J. özevgyénél. **Tördén:** Wolff gyógyszer. **Szében:** Müller gyógyszer. **Zóher, Steiner.** Brassóban: Fabick gyógyszer. **Jekelius** gyógyszer. **G. Anton & C. Károly-Fehérvári:** Sander gyógyszer. **Segesvárt:** Misselbacher & Deutsch, **Démán D. Beszterczén:** Dietrich és Fleischer. **Décsen:** Kremer Samuel. **Dédán:** Büchler A., Bosniaki & Gergely. **Medgyesen:** Polbert gyógyszer. **Nagy-Egyedben:** Oberth J. gyógyszer. **M. Vádrhelyt:** Fogarasi D. és Bucher. **Szászvároson:** Leonhardt, Büchler. **Szász-Régenben:** Traugott és Wachner. **Zilahon:** Weiss gyógyszer. **Sz. Somlyón:** R. Tarsa Ign. **Kézi-Vádrhelyt:** Nagy Jakab. **Büször-ményben:** Lányi J. gyógyszerész. **Nagy-Bágyán:** Papp gyógyszer. **N.-Károlyban:** Jellinek gyógyszer. **Nyíregyházán:** Bertalan gyógyszerésznél. **Ságyér-Váralján:** Gerber gyógyszer.

Nyomatott az ev. ref. főtanoda betüivel (Bel-farkasutca 74 sz.)

STEIN JÁNOS

könyvkereskedésében Kolozsvárt

Megjelent s már kapható!
EGY FORINTÉRT

Kolozsvári nagy Naptár

1865-dik évre.

Szerkesztette **K. PAPP MIKLÓS.**

Hogy olvasóink előre tájékozhatassák magukat minő bő s változatos tartalmu Naptárt nyernek a legpompásabb **színezett könyvmatu** diszkeppel együtt **egy forintért**, itt közöljük tartalmát is, melyben irodalmunknak nagyobb részt a **legjobb** hangzásu neveivel találkozik az olvasó.

Tartalom:

I. Naptár rész **II. Szépirodalom és történelem.** **Bíró Szép Anna.** Közl: **Gálly Sándor.** Miért áll görbén az enyedi toronycsillag? **P. Szathmáry Károly.** Mikor imádkozom. **Isidóráról.** Erdély nevezetesebb asszonyai. **a) Ujfalvy Krisztina.** **b) Cserei Ilona.** **b. (Wesselenyi Miklósé.)** **c) Kornizs Kata.** **(Haller Jánosé.)** **d) Gr. Bethlen Kata.** **(Haller Lászlóné, később gr. Teleki Józsefné.)** **(e) Baró Dániel Polixena.** **(br. Wesselenyi Istvánné.)** **f) Gr. Teleki Mária.** **(gr. Rédei Ádámé.)** **Kövyar Lászlólól.** A passio-hétén. **Szász Gerötl.** Eszmétörödek. **Imogen naplójából.** **Isidóráról.** **Zsuzsi nagysám.** **Medgyes Lajostól** Egy rövid felvilágosítás. **(Humoreszk)** **Gyarmathy Miklóstól.** Oly egyedül állók. **Hilárol.** Kirándulás székelyföldre. **(Naplótörödek.)** **Gyertyánfi Istvántól.** Temetőben. **Jakab Jánostól.** Bülni Farkas Sándor naplója. Oly nagyon szeretett! **(Románéz.)** **Girardin Emilia után** **Szász Domokos.** Bornemisza Anna levéltárczájából. Közl: **Szilágyi Sándor** Nem derülhet ki világom! **Isidóráról.** Az elátkozott herceg. **Balázs Sándortól.** Őni vágyik. **Réthy Lajostól.** Pegli tündérek. **Br. Bánffy Dezsőtől.** Az éneklő lélek. **(Erdélyi nemponda.)** **Közl: Pataki Ferencz.** Gynolyjatok bátran. **Hilárol.** Rozsnyai Dávid folyamodása az erdélyi kir. főkörmányszéki bizottsághoz hátramaradt fizetése ügyében. Közl: **Szabó Károly.** Elutazott! **Convert után** **Szász Domokos.** Visszaemlékezés Közép-Amerikára. **(Nő élet.)** **Dr. Ellenford után** ... **Kornis Gáspár** bucsuztatója 1683-ból. Közl: **Torma Károly.** Egy esküvő után. **Szász Béltől.** Benkő József. (életrajz.) **Papp Mártontól.** Az 1784-ben támadt oláh zenebonának leírása. Készítette **Benkő József.** (Az eredeti kézirat után) **Kolozsvárról.** **Ujfalvi Sándortól.** A hűtlenek. (Népies költői beszély) **Hory Farkastól.** Ha lovad van, szénád is legyen. **Genre, Réthytl.** Tündér szárnyan. **Besenyőtől.** Hogy lehet valaki az anj gol tudós társaság tagja? **(Humoreszk.)** Művészi élettörödek. Magyar testvéreink Moldva-Olahországban. **Koos Fercztől.**

III. Természettudomány. Virágdivat **Brassaitól.** Az év négyszakának a növényvilágini uralma. **a) Tavasz.** **b) Nyár.** **c) Ősz.** **d) Tél.** **Pávai Vajna Elektől.** A kanári madár sajátságairól s a vele való bánásmódról.

IV. Ipar és kereskedelem. A gazdagság elemeiről a társadalomban. **Sámi Lászlólól.** Honnan vegyünk pénzt? **Gáman Zsigmondtól.**

V. Mezei és kerti gazdaság, díszkertészet. Kolozsvár kertész ipara: **a) 30 év előtt és most.** **b) Sétátér.** **c) Bornymál.** **d) Fűrdők.** **e) Zöldség piact.** **f) Magkereskedés.** **g) Gyümölcsészet.** **h) Virágtényésztés körül** **Kolozsvár kertiben.** **i) Bányai Vita villája.** **j) Sirkert.** **k) Groisz Nándor ur villája.** **l) Hátsongárdi esősz.** **m) A legszebb rózsabokor.** **n) Múzeum kert.** **Nagy Ferencztől.** Kilátás. **Berde Aron** jog-academia tanártól.

VI. Köztársaságok és egyletek. A kolozsvári nemzeti színház. **(B...)** A kolozsvári jótékony nőegylet. **Kovácsi Antaltól.** A maros-vásárhelyi jótékony nő-egylet keletkezése és működése rövid története. **Száva Farkastól.**

VII. Gernyeszeg. **Gálly Sándortól.** Czimkép magyarazat.

VIII. Vegyes cikkek. A papiros története. **Papp Mártontól.** Nehány szó a lóel-adásról. **Lószelidítés titka.** Az erdők s azoknak rendeltetése. **Idb. Borsinczi Károlytól.** A földkéreg- és a mohák viztató képessége az erdőkben. Az „**Österreichische Vierteljahresschrift für Forstwesen**” után **Paulinyi Sándor.** Venyige trágya. **B. Bánfi Dezsőtől.** Valami az akácáról és annak vetéséről. **(E. L.)** A repce ellensége. **Nagy Jánostól.** Faoltó tapasztok. **Nagy Jánostól.** Természhoffer levélenyomatok (Natur Selbdruck). Virágzásársztás. **(E. L.)** Osztrák posta-ügy. **Reisenhoffer Rudoltól.** A kolozsvári cs. kir. posta menete és jövőte.

IX. Gazdasági aprók cikkek. A lovak táplálásáról. Biztos övszer a búzásság ellen. Kukorica-érés siettetése. Miképp lehet meggátolni, hogy fel ne magozzék a saláta? Hogyan lehet a bort penésztől, hordó s dohoszagtól megóvni? Új mód a lovak életkora megtudatására. Szőlő frissen eltartani Szilvát eltartani Burgonya betegség ellen. Szappant készíteni a háztartásban. Könnyű és új mód fonalat fehéríteni. Egyszerű orvosság a váltóhideglelésellen. Moly ellen. A ruha-keményítés módja. Cselédbért, arándát mutató tábla újpénzben. Távir-dák. Bélyegilleték fokozatok. Kamat számítás. A királyhágón inneni vásárok hónapok. Tiszti névtár. Kolozsvári kalauz. Erd. Múzeum-egylet. Erd. gazdasági egylet. Kaszino. Polg. társalkodó. Iparos olvasó-egylet. Stein J. Kölcson-könyvtára. Nőegylet könyvtára. Orvosok, sebeségek, szülések, borbélyok, közbábák. Gyógytárak. Tudakozó intézet. Kisebítő pénztárgylet. Könyvkereskedések. Festők, fényképezékek, rajztanítók. Ének- és zenetanítók. Nyelvmenterek. Éreztetsző. Orgonakészítő. Ezekt-gyár. Gépszék. Gépraktár. Göz-malom. Gyertya-gyárak. Olaj-gyár. Rozsolók készítőik. Szeszgyárak. Vendéglők, szállodák. Iparos céhek.

A Naptárra szóló megrendeléseket gyorsan s a legpontosabban teljesítjük.

Az aláírók példányainak szétküldését már megkezdettük; a **kisebbs** megrendeléseket — a pénzbeküldési posta-bér megkímélése tekintetéből — **utánvétellel** küldjük.